

gij wel geen gemakkelijk, maar toch een zeer nuttig werk kunt doen en ontziet de moeiten niet. God zal 't loonen.

J. NOORDEWIER.

Voor de Vragenbus.

Daar wij gelooven in een eeuwigen raad Gods, en dat God alles werkt naar den raad van zijnen wil, kan er dan nog wel met recht gesproken worden van eene toelating Gods? Of: dit of dat geschiedt door de toelating Gods?

WM. KOOLJENGA.

Byron Center, Mich.

In antwoord op de bovenstaande vraag is dienende: Dat, indien men zulk eene „toelating" wilde denken als staande buiten Gods besluit, men dan daarmede eene ongeoorloofde stelling zou uitspreken; doch niet, wanneer die toelating als in Gods besluit begrepen, wordt gedacht.

Ten anderen wordt men wel gedrongen om van eene heilige toelating des kwaads te spreken, opdat men geene aanleiding geve tot de gruwelijke Godslastering, alsof God zelf het kwade werken zou, vooral in onze zeer antinomiansche eeuw.

Uw Dienaar,

L. J. HULST.

Nader Bescheid.

In De Wachter van 25 Aug. l.l. kwam een artikel voor van de hand van den redacteur van de rubriek „Beschouwingen en Critieken", dat tot opschrift droeg: „Dr. H. Bavinck over Amerika," en eenige opmerkingen bevatte aangaande een verslag, dat in een Nederlandsch blad gegeven was van eene door mij op verschillende plaatsen gehouden rede over Amerika.

De schrijver had de vriendelijkheid mij het artikel toe te zenden, en voegde daaraan een broederlijk schrijven toe. Dit beweegt mij, op dit artikel terug te komen en den geachten schrijver te dienen van een nader bescheid. In den regel gaat het niet aan, te antwoorden op bedenkingen, die naar aanleiding van een verslag zijn gemaakt. Want een verslag is, gelijk de Schrijver zelf erkent, „niet altijd even nauwkeurig." Hij had zich gerust wat sterker kunnen uitspreken, want bij sprekers, die wat rad van tong zijn, laten de verslagen, als ze niet gemaakt zijn door mannen,

zulk een oordeel van zelf oppervlakkig en ook aanmatigend. Vooral is dit het geval, als het een land, zoo reusachtig groot als Amerika, betreft en een volk, dat met zijne gansche cultuur voortdurend „ins Werden begriffen" is.

Maar als iemand reisindrukken geeft, moet men dese ten eerste voor niet meer nemen dan wat ze willen zijn, en ten tweede ook onderscheid maken tusschen de waarneming en de beoordeeling van de verschijnselen, die daarin ter sprake worden gebracht. Het is natuurlijk zeer goed mogelijk, dat men in een vreemd land enkele dingen geheel verkeerd heeft gezien; en dan is het niet meer dan billijk, dat zoo iemand op de vingers wordt getikt en den raad ontvangt, om in het vervolg beter zijne oogen open te doen. Maar het kan ook zijn dat de bezoeker van een ander land de verschijnselen goed heeft waargenomen en ze beschrijft, gelijk ze zijn, maar dat hij ze anders beoordeelt en waardeert, dan doot velen in dat land zelf geschiedt.

Dit laatste zal nu wel aan ieder overkomen, die het voorrecht ontvangt, om een bezoek te brengen aan Amerika. Wie in Europa opgevoed is zal altijd krachtens zijn karakter, zijne omgeving en allerlei andere factoren, die zijne persoonlijkheid gevormd hebben, over vele dingen in Amerika een ander oordeel vellen, dan door de Amerikaansche burgers zelven wordt uitgesproken. De oorzaak ligt daarvan dan niet in de gebrekkige waarneming, welke de bezoeker heeft ingesteld, maar in den verschillende maatstaf van waardeering, dien hij aanlegt. Trouwens, de Amerikanen zelve denken lang niet over dezelfde verschijnselen gelijk; hun oordeel hijv. over de methode van onderwijs, de inrichting der colleges, de tucht in het huisgezin enz. loopt verre uiteen. Maar zij verwijten elkander daarom niet gebrek aan waarneming, doch gaan bij de waardeering der verschijnselen van een verschillend standpunt uit. Deze gedragslijn moet ook tegenover den bezoeker van Amerika in acht genomen worden. Ziet hij verkeerd, laat hem dat scherp onder het oog gebracht worden. Maar als hij de verschijnselen tot hun volle recht laat komen en er dan eene waardeering over uitsprekt, die velen in Amerika niet deelen; laten ze dan naar de gronden van die verschillende waardeering onderzoek doen, en niet van te voren ze veroordeelen, omdat zij van de hunne afwijkt!

slacht door een tweede en het tweede door een derde vervangen zal zijn, dan zullen ze in dieselfde mate hun Hollandsch leven moeten prijsgeven en zich moeten werpen in den vollen stroom van het Amerikaansche leven. Dit proces is niet tegen te houden; wie het met geweld wilde keeren, zou groot gevaar loopen, het opgroeiende geslacht van zich te vervreemden en geheel te verliezen. Daarom acht ik het wijs, de bakens te verzetten terwijl het getij verloopt. En het heeft mij in niet geringe mate verblijd, dat vele Hollanders in Amerika dit zelven inzien, en reeds druk bezig zijn, om niet alleen kerkelijk, maar ook sociaal en politiek, op het gebied van onderwijs en opvoeding zich rekenschap te geven van het standpunt, dat ze in het Amerikaansche leven hebben in te nemen. Dat is moeilijk zeer zeker en ook gevaarlijk; de problemen zijn zoo gewichtig en dwalen is zoo menschelek. Maar aan de andere zijde: welke eene heerlijke roeping, om de beproefde beginselen van het verleden toe te passen op het gansche rijke leven, dat het jeugdige en krachtige Amerika op elk gebied tot ontwikkeling brengt. Natuurlijk kan dit alles slechts geschieden op kleine schaal, want wat beteekent een hardjevol Hollander op eene bevolking van 90 miljoen! Maar de zaak is zoo schoon, dat zij het hart verjongt en de ziel met geestdrift vervult.

Mijne gedachte zal nu aan den Schrijver van genoemd artikel duidelijk zijn; en ik kan dus, ofschoon er nog heel wat over te zeggen zou zijn, van dit punt afstappen en tot zijne tweede bedenting overgaan.

Deze geldt mijn indruk van de revival-meeting, die ik in Louisville, Ky. bijwoonde. Nadat ik in mijne rede van deze samenkomsten een korte beschrijving had gegeven, eindigde ik volgens het verslag met deze woorden: „Ik vind, dat wij in Nederland, in ons Christelijk Nederland, in de Gereformeerde kerken, wel eens behoefte hebben aan zulk een opwekking." Deze woorden zijn nu wel niet letterlijk zoo door mij gebezigd, maar zij geven toch in verkorten vorm de gedachte weer, die ik aan het slot van mijne beschrijving van de bijgewoonde meeting van Dr. Chapman uitsprak; ik neem ze daarom geheel voor mijne rekening en herhaal ze op dit zelfde oogenblik.

Nu gelieve de geachte Schrijver, die mij op dit punt zoo scherp aanviel, te bedenken, dat ik in dit deel van mijne rede hoegenaamd niet sprak over de revivals, in het algemeen noch ook over

die er zich dagelijks mede bezig houden en eenigzins op de hoogte van het onderwerp zijn, gewoonlijk zeer veel te wenschen over. Al zijn de woorden soms juist, het verband is verbroken, de indruk valt op eene onjuiste plaats, en de indruk is een gansch andere dan door den spreker is bedoeld. Aan rectificatie valt echter niet te denken, omdat dit te veel tijd en moeite zou kosten, vooral wanneer men niet voor éenen keer, maar herhaaldelijk in het publiek optreedt.

Maar om de zaak, die het geldt, zij thans eene uitzondering gemaakt.

De aanloop, dien de Schrijver in zijn genoemd artikel neemt, is echter niet bijzonder uitlokkend en bemoedigend. Men kan zich—zoo luidt aanstonds het begin—in Nederland al zeer moeilijk een rechte voorstelling vormen van Amerikaansche toestanden. Gedurig komt dit uit, wanneer men Nederlandsche couranten leest en insage neemt van allerlei kijkjes over Amerika. Soms zijn deze kijkjes raak, veelal amusant incorrect, bij tijden ergelijk."

Dat geldt niet alleen voor de mannen der pers, die uit de verte de dingen door een verrekijker bezien. Maar het is niet minder van toepassing op de Europeesche geleerden, die uitnodigingen ontvangen van Amerikaansche hoogeschoolen, en die dan „een blauwen maandag" in Amerika verkeerden en dadelijk de dingen zien, die een gewoon mensch eerst na jaren van ervaring ziet. Voor die beeren is dat „een mooi uitstapje." „Kostelijk verbinden ze op zulk een reis beide nut en genot. Het vroeger onbekende aanschouwen ze nu met eigen oogen. Ze kunnen voortaan over de landen, die ze bezochten, ook meepraten. Terugkerende tot eigen haardstede duurt het gewoonlijk niet lang, of hunne reisindrukken komen in 't licht. Maar al bevatten deze iets goeds, zij toonen ook dikwerf, „dat geleerde mannen zich in enkele dagen kostelijk kunnen vergaasen."

Dat is de inleiding, waarmede de Schrijver tot zijn eigenlijk onderwerp, het verslag mijner rede, komt. Men kan niet zeggen, dat zij door bijzondere vriendelijkheid jegens de „geleerde heeren", die Amerika bezoeken, uitmunt. Maar er is dadelijk een troost bij: het is de gewone klacht van ieder, die door een vreemde over zijn land en volk een oordeel hoort vellen. Dikwerf bestaat er voor die klacht—ik erken het ten volle—ook genoegzame reden. Als iemand een algemeen oordeel uitspreekt over een volk, te midden waarvan hij slechts enkele weken heeft geleefd en waarvan hij slechts enkele personen of kringen gedurende eenige oogenblikken heeft leeren kennen, dan is

De beide gevallen, waarop het bovengenoemde artikel aanmerking maakt, behoren tot deze tweede soort; zij betreffen niet de waarneming en beschrijving, maar de beoordeeling en waardeering van een tweetal verschijnselen.

In het verslag mijner rede stond te lezen: „Van 1820 af tot 1906 zijn van uit Nederland niet minder dan 147.000 personen in Amerika aangekomen. Tot hun eigen schade hebben ze zich niet in den breedten Amerikaanschen levensstroom geworpen, maar zijn meer bij elkander blijven buizen." Dit verslag is niet juist, zooals ik straks seggen zal; maar onderstel, dat ik deze zelfde woorden zoo had gesproken, dan zou mij alleen voor de voeten geworpen kunnen worden, dat ik de felten verkeerd beoordeelde, maar niet, dat ik ze niet juist weergaf.

Want in de laatste jaren komt er groote verandering en breidt de Nederlandsche emigratie zich sterk naar het Westen uit. Maar in den eersten tijd sloten de Hollanders zich op enkele plaatsen nauw aaneen en bleven in Amerika voor een groot gedeelte hun Hollandsch leven voortzetten. Dit feit wordt ook door den geachten Schrijver zelf erkend. Indien ik de woorden gebezigd had, die het verslag mij in den mond legt, zou ik dus hoogstens eene andere beoordeeling van dit feit hebben uitgesproken, dan de Schrijver daarover velt. In dat geval zou ik zulk eene beoordeeling ook niet hebben gegeven, zonder aanwijzing der gronden, waarop ze rustte.

Maar het verslag mijner rede is op dit punt beslist onjuist. Ik heb de woorden zoo niet gebezigd, en heb ze zoo niet kunnen uitspreken, omdat mijne gedachte eene geheel andere is en zakelijk met die van den Schrijver overeenkomt. De Hollanders hebben goed gedaan, met zich in Amerika bijeen te voegen en zich nauw aan elkander aan te sluiten. Ze konden zelfs niet anders en zullen het ongetwijfeld nog blijven doen, zolang de emigratie uit Nederland voortduurt. Want het ligt voor de hand, dat landverhuizers zich in Amerika bij voorkeur vestigen in die plaatsen, waar reeds vele volks- en gelooftgenooten, familiebetrekkingen en kennissen hun tent hebben opgeslagen. Indien er in dit opzicht iets te wenschen bleef, dan zou het dit zijn, dat ze zich nog nauwer aaneen hadden moeten sluiten dan feitelijk het geval is; ze zouden dan thans op kerkelijk, school- en politiek terrein veel sterker staan.

Maar wel heb ik gezegd en koester ik de overtuiging, dat de Hollanders in Amerika in desen toestand op den langen duur niet zullen kunnen volharden. Als de emigratie langzamerhand verminderen mocht, of ook afgezien daarvan, als het eerste ge-

het machtig verschijnsel van het Methodistisme, maar enkel en alleen over deze éene meeting, van Dr. Chapman en Dr. Alexander. Ik maakte ook van andere revival-meetings, die ik bijwoonde, onder anderen eene van Gipsy Smith in Washington, welke een gansch anderen indruk bij mij teweeg bracht, hegenaamd geen gewag. Ik weet ook niet, of Dr. Chapman elders op dezelfde wijze spreekt, dan wel eene andere methode volgt. Het is best mogelijk, dat ik, bij eene andere gelegenheid hem hoorende, in eene andere stemming huiswaarts zou keeren. Maar het zou oneerlijk zijn, indien ik niet erkende, dat het woord, toen door Dr. Chapman gesproken, eenvoudig, ernstig, aangrijpend was, aan alle vreemdheden was gespeend, en op mij, evenals op de gansche vergadering van 3000 mannen bovende 16 jaar, een diepen indruk maakte. Als de Schrijver ze had bijgewoond, zou het hem, geloof ik, op dezelfde wijze zijn gegaan. Maar omdat hij ze niet bijwoonde, kan hij er ook nieuwer oordeelen; in dit opzicht ben ik thans, afschoon een vreemdeling, te genover hem, den Amerikaan, in het voordeel. Ik nam een verschijnsel waar; ik nam het, naar ik meen, ook goed en zuiver waar; doch ik vel er een oordeel over, dat den Schrijver niet aanstaat, en hem tot eene lange reeks van ontboezemingen leidt.

Bovengenoemde insede in het verslag lezende, haalde hij zich namelijk allerlei schrikbeelden in het hoofd en begon daartegen strijd te voeren. Verontrust vroegde hij zich af: „Is hierin niet de hand van Joab, om tot zulk eene conclusie te komen? Heeft ooit Prof. Bavinck de vruchten, die deze revival meetings voor de kerken opleveren, in de werkelijkheid kunnen gadeslaan? Is het reeds zoover gekomen, dat de gewone bediening des Woords zelfs in de Gereformeerde kerken voor onvoldoende wordt geacht?"

Maar dit is nog slechts een begin van de klacht. Na een klein uitstapje, waarbij toch nog iets goeds in de revivals wordt erkend, keert hij tot zijn uitgangspunt terug en gaat aldus voort: „Dat echter, Prof. Bavinck een Amerikaansche opwekking begerwt in de Gereformeerde kerken van Nederland, waarlijk dat spant de kroon. Zijde de kerken in Nederland dan in noodanig verval, dat hij zulke buitengewone middelen noodzakelijk acht? Wij hebben zeker dan in onze onkunde en toch ook mede op grond van Dr. Bavinck's eigen Dogmatiek, gemeend, dat de leer des verbonds een ons geheel anderen weg voorschrijft. Wij geloofden tot hiertoe, dat onze kinderen erfgenamen zijn van het rijk Gods. Dat het geestelijke leven naast het natuurlijke, langzaam,

maar zeker opwaart. Dat het gewoonlijk gaat van een zuigeling tot een jongeling, van een jongeling tot een man. Dat waar Gods Woord en geregeld en getrouw gepredikt wordt, 't geestelijke leven tot den gezondsten bloei en waardom komt."

Dit alles is al ernstig genoeg. Maar de Schrijver is nog niet aan het einde. Eenmaal op dit stokpaardje gezeten, draaft hij door, en is er geen houden aan. „Moeten, zoo gaat hij voort, moeten hier (aan de geregelde bediening des Woords) nu nog buitengewone revival meetings aan toegevoegd worden? Is men op reclame, op grootte resultaten uit? Moet de bekeering als een bliksem inslaan? Moet het geestelijk leven geforceerd worden? Gaat men nu zijn hoop zoeken in menschelijke kracht en geweld? Zoo ja, wat is dit dan anders dan het naakte Methodisme?"

Ik laat de aanhaling hierbij, maar ik heb de moeite genomen, om deze woorden hier af te schrijven en ze nog eens onder de oogen van de lezers van De Wachter te brengen om ze nu te verbinden met de vraag, met welk recht en op welken grond de Schrijver zulke zwaarwichtige gevolgtrekkingen afleidt uit de eenvoudige woorden, die ik naar aanleiding van de eene meeting van Dr. Chapman gesproken heb. Er is een spreekwoord, dat zegt: geef mij twee regels schrift van iemand, en ik zal maken, dat hij aan de galg komt. Van de waarheid, die in dit spreekwoord ligt opgesloten, geeft de Schrijver een eigenaardige illustratie. Hij leest in een gebrekkig verslag eene enkele zinsnede uit mijne rede, en leidt daaruit, zij het ook vragenderwijze af, dat ik de Gereformeerde leer en prediking uit onze kerken bannen, en het Methodisme met vlag en wimpel in onze kerken binnenloodsen wil. Mij dunkt, de Schrijver moet zelf wel, bij herlezing en overdenking zijner woorden, het onrechtmatige van dergelijke redeeringen en gevolgtrekkingen insien.

De ruimte verbiedt, hier breed op te antwoorden. Er zou anders aan stof geen gebrek zijn. Kortheldshalve bepaal ik mij tot de volgende opmerkingen:

1. Nederland geniet in vergelijking met andere landen, op godsdienstig en kerkelijk gebied zeer groote voorrechten, en inzonderheid hebben de Gereformeerde Kerken den Heere te danken voor de rijke genade, die Hij haar geschonken heeft. Maar elke kerk, ook de zuiverste, staat ieder oogenblik voor afwijking van de belijdenis, en inzonderheid ook voor geestelijke verlamming en insinking bloot.

willen inruilen. Hoe komt de Schrijver toch aan zulk eene conclusie? Maar wat ik voor Nederland en voor onze Gereformeerde Kerken noodig blijf achten en in den gebede van God begeer, is eene krachtiger werking van Gods Geest, eene verlevendiging des geloofs, eene opwaking van de eerste liefde, eene vernieuwing van die geestelijke blijdschap en vreugde, die de geloovigen steeds in hun eersten tijd deelachtig zijn, en die de apostelen in hunne brieven ieder oogenblik doet jubelen van dank en van lof.

5. Ten slotte nog dit. Mijn geachte broeder-opponent heeft zeer vele bezwaren tegen het Methodisme, en dat volkomen terecht. Maar hij erkent er toch wel eenig goed in. Groote scharen van verwaarloosde menschen, zegt hij, komen alleen door de revival-meetings in aanraking met het Evangelie; op die meetings is het Evangelie wel arminiaansch gekleurd, maar er wordt toch nog wel eens een goed zaadje meegedragen tot bekeering en geloof; ook kan niet ontkend worden, dat die opwekkingen het middel zijn, waardoor velen zich bekeeren van de zonde tot de deugd.

Indien de Schrijver, in weerwil van zijne Gereformeerde overtuiging, toch tot deze concessies zich gedrongen ziet, hoe kan hij dan een anderen broeder aanvallen, die met geen enkel woord het Methodisme of de revival-meetings in bescherming nam, maar alleen den goeden indruk vertolkte, dien hij van eene enkele, door hem zelf bijgewoonde meeting ontvangen had. Trouw aan de Gereformeerde belijdenis sluit toch, blijkens zijn eigen voorbeeld, erkenning van het goede dat elders gevonden wordt, niet uit. Als hij echter zegt, dat de revival-meetings het middel zijn, waardoor velen zich bekeeren van de zonde tot de deugd, zou ik bescheiden willen vragen: dat alleen? Is er werkelijk van al die opwekkingen ooit eene andere vrucht gezien, dan eene bekeering van zonde tot deugd? Al ware dit zoo, dan zou ik mij nog naar het onderwijs der H. Schrift (1 Kon. 21:27—29; Jona 3:8—10) in zulk eene bekeering verblijden, want het is beter, tot de deugd zich te bekeeren dan in de zonde te blijven voortleven. Maar ik voor mij durf het oordeel niet uitspreken, dat alle bekeeringen slechts uitwendig en oppervlakkig zijn geweest. Daar is geen twijfel aan, dat er zeer veel kaf onder het koren is, dat vele ontvangen indrukken ras verloren gaan, en dat er soms van de vruchten der revivals weinig overblijft. Maar

Ook de Gereformeerde kerken in Nederland maken hierop geene uitsondering. Uitwendige bloei is laug niet altijd bewijs van, en gaat ook volstrekt niet altijd gepaard met inwendigen groei. Er is reden voor de in den laatsten tijd meermalen herhaalde klacht, dat het geestelijk leven achteruitgaat en zijn vroegeren glans heeft verloren.

2. Eene opwekking van het geestelijk leven komt en kan alleen tot stand komen door de werking van Gods Geest. Maar de geschiedenis leert, dat God sich daarbij in den regel van menschen bedient, die Hij aangordt met zijne kracht en het woord op de lippen legt, dat de harten treft en in steeds wijder kring bezieling wekt. Of men daarbij van revival of van geestelijke opwekking spreekt, is onverschillig; op den vorm komt het niet aan, maar op de zaak. De profeten waren, indien men wil, op hunne wijze mannen die het volk tot bekeering riepen en een „revival“ van het geestelijk leven beoogden. En zoo zijn er later in de Christelijke Kerk telkens mannen door den Heere verwekt, die de geloovigen uit hunne sluimering hebben wakker geschud en als middelen in zijne hand, wederom leven, vrede en vreugde in hunne harten hebben uitgestort.

3. Wijloppewkking des geestelijken levens eene voortdurende en in dorre tijden eene dringende behoefte is voor heel de gemeente van Christus, voor alle kerken en voor alle geloovigen, is de wensch en bede, dat God zulk eene opwekking schenken moge, geheel met zijn wil in overeenstemming. Er is daarin niets dat met het etiket: methodistisch, door de Gereformeerde belijdenis veroordeeld zou worden. Den weg, waarlangs God dit doen wil, mogen wij Hem niet voor schrijven. Kunstmatig kunnen wij ze niet tot stand brengen. Maar als Hij dat doet door een man, dien Hij daartoe rijkelijk met zijne genade zalft, of op eene andere wijze, door middel van het ambt of door gaven in de gemeente, wij hebben Hem er voor te danken en zijn naam er voor te prijzen.

4. Het is zeer goed mogelijk, dat ik mij in Dr. Chapman en in de meeting, welke ik bijwoonde, vergist heb, hoewel ik niet anders spreken kan dan ik het ondervond. Maar dat is de hoofdzak niet. Het spreekt van zelf, dat mijn wensch niet inhield, dat Dr. Chapman of een ander revivalist uit Amerika naar onze kerken zou overkomen; reeds de taal ware daarvoor een onoverkomelijk bezwaar. Met geen woord duidde ik aan, dat ik de Amerikaansche revivals in onze kerken zou willen invoeren en zelfs voor den gewonen dienst des Woords zou

weinig is toch meer dan niets. En als ik dan naga het rijke leven en den machtigen arbeid van Johu Wesley; den invloed bereken, die van hem op heel de Engelsch-sprekende wereld en op schier heel de Protestantsche Christenheid is uitgegaan; als ik bedenk, dat al onze Christelijke Vereenigingen, onze activiteit op het gebied der zending, heel onze zoogenaamde „arbeid voor het koninkrijk Gods“ van hem den stoot heeft ontvangen, en ten slotte overweeg, dat de zoogenaamde Reveil in het begin der negentiende eeuw de aanvang en de oorsprong van de berleving van het Christelijk geloof in vele landen, ook in Nederland is geweest, dan blijf ik onverzwakt in het geloof, dat de Gereformeerde belijdenis de zuiverste uitdrukking van de waarheid is, maar dan vervulmt sich mijn hart tot de blijde erkentenis, dat God meer dan éenen segen heeft, dat zijne wegen wonderbaar zijn, en dat Hij zijne gemeente uit alle volken en uit alie kerken door zijn Geest en Woord vergadert in eenigheid des waren geloofs.

In die gemeenschap reik ik aan den Schrijver van het genoemde artikel de broederhand, en betuig ik aan den geachten Hoofred. van dit blad voor de verleende plaatsruimte mijn hartelijken dank.

H. BAVINCK.

Amsterdam, 28 Sept., 1909.

Dr. J. A. Riedel

Hollandsch Geneesheer.

1600 w. 12 st. and Ashland Blvd.

Tel. West 1243.

CHICAGO ILL.

De Winter Avonden.

Bieden eene schoone gelegenheid aan em met de kinderen de SABBATHSCHOOL BODE te lezen en b. studeren. Vooral waar men ver van de Zondagschool verijderd is kan de „Bode“ seer goed te pas komen. Op ontvangst van \$1.00 sturen wij een BODES gedurende zes maanden.

JAMES TANIS, Uitgever.

101 Haledon Ave., Paterson, N. J.

HAAST U!!!

Goedkoope Boekaanbieding

BENHUR, NAOMI, DE PRINS UIT HET HUIS VAN DAVID

Dese drie boeken in prachtband zijn verkrijgbaar voor den spotprijs van

Slechts \$2.60, franco thuis

blj.-Yabrand Van Weerden,

10727 Michigan Ave., Chicago, Ill.

De gewone prijs van dese boeken is \$8.00 maar nu lang de voorraad strekt \$2.60.

15 Oct. en 1 Nov. a.s. senfen wij bestellingen, naar Nederland op.